

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 224/2014-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. augusta 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka prerokoval prijatú sťažnosť M. H., zastúpeného advokátkou Mgr. Marcelou Grancovou, Advokátska kancelária, Kováčska 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. H. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

3. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky **u k l a d á** zaplatiť trovy právneho zastúpenia M. H. v sume 426,12 € (slovom štyristodvadsaťšesť eur a dvanásť

centov) na účet ustanovenej právnej zástupkyne JUDr. Marcely Grancovej, Advokátska kancelária, Kováčska 28, Košice, vedený vo VÚB, a. s., číslo účtu v tvare IBAN: SK94 0200 0000 0029 0385 1753.

4. Krajský súd v Trnave je p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia v sume 426,12 € (slovom štyristodvadsaťšesť eur a dvanásť centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky vedený v Štátnej pokladnici do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 224/2014-18 z 2. júla 2014 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu z 10. októbra 2013“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 7 T 128/2009 z 12. októbra 2010 bol podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona právoplatne odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 19 rokov.

Sťažovateľ v rámci odôvodnenia svojej sťažnosti uviedol:

«Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplýva, že súd pôvodnú trestnú sadzbu podľa § 145 ods. 1, tr. zák. t. j. 15-20 rokov najskôr podľa § 41 ods. 2, tr. zák. o jednu tretinu navýšil a následne ju podľa § 38 ods. 3, tr. zák. o jednu tretinu znížil, čím sa v podstate vrátil k pôvodnej trestnej sadzbe, avšak vzhľadom na vetu uvedenú v § 41 ods. 2, tr. zák. za

bodčiarkou „súd uloží páchatelovi trest nad jednu polovicu takto určenej tr. sadzby odňatia slobody“ na koniec pri určovaní výšky môjho trestu vychádzal z rozpätia 17,5 -20 rokov.

Dňa 21. 12. 2012 bol v Zbierke zákonov SR č. 428/2012 uverejnený nález ústavného súdu SR, ktorý vyslovil, že vyššie uvedená veta v § 41 ods. 2, tr. zák. je v rozpore s Ústavou SR, z čoho vyplýva, že spodná hranica súdeného tr. činu sa navyšovať nesmie.

Na základe vydania tohto ústavného nálezu som na Okr. súde v Trnave dňa 04. 06. 2013 podal návrh na povolenie obnovy konania, v ktorom som žiadal, aby súd v obnovenom konaní prehodnotil výšku môjho trestu a to tak aby pri jeho určovaní vychádzal z rozpätia 15 – 20 rokov a teda aby v novom konaní už spodnú hranicu súdeného tr. činu v súlade s rozhodnutím ústavného súdu už nenavyšoval.

Uznesením Okr. súdu v Trnave zo dňa 15. 08. 2013 sp. zn. 2 Nt /95/2013 bol tento návrh zamietnutý.

Uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 10. 10. 2013 sp. zn. 6 Tos/169/2013 bolo vyššie uvedené rozhodnutie súdu 1. stupňa potvrdené. Toto mi bolo doručené dňa 27. 12. 2013.

Diskrimináciu mojej osoby vidím predovšetkým v tom, že Okr. súd v Trnave a Krajský súd v Trnave môj návrh na povolenie obnovy konania právoplatne zamietli, kdežto v iných obdobných trestných veciach kde tieto súdy v pôvodných konaniach použili § 41 ods. 2, tr. zák. obnovu konania povolili.

1.) Uznesenie Okr. súdu v Trnave zo dňa 30. 05. 2013 sp. zn. 30 Nt 73/2013.

2.) Uznesenie Okr. súdu v Trnave sp. zn. 5 Nt/74/2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave zo dňa 5. 9. 2013 sp. zn. 6Tos/117/2013.

Dokonca aj Okr. súd vo Zvolene zo dňa 22. 05. 2013 sp. zn. 3 Nt/6/2013 v spojení s uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 10. 07. 2013 sp. zn. 4 Tos/44/2013 obnovu konania v obdobnej veci povolil.

Postup všeobecných súdov pri rozhodovaní o návrhoch o povolenie obnovy konaní, ktoré sú odôvodňované vydaním spomínaného ústavného nálezu a ktorý je nejednotný je nesprávny a diskriminačný, pretože podľa môjho názoru sa existenciou tohto nálezu u každého odsúdeného, u ktorého súd v pôvodnom konaní použil neústavnú vetu uvedenú v § 41 ods. 2, tr. zák. znížila spodná hranica súdeného tr. činu čo môže u nich vyvolať v novom konaní iné rozhodnutia a preto v zmysle antidiskriminačného zákona by všeobecné

súdy mali byť všetkým návrhom odsúdených vyhovovať, alebo všetkým odsúdeným tieto návrhy zamietnuť.

Učebnicovým príkladom nediskriminačného postupu súdu je prípad odsúdeného P. M. vedený na Okr. súde Bratislava IV. (sp. zn. uviesť neviem, ale prípad bol prejednávaný asi v októbri 2013 myslím, že sudkyňou JUDr. J. G.), kedy tomuto odsúdenému tento súd na základe už spomínaného ústavného nálezu obnovu konania povolil, hoci v obnovenom konaní mu uložil rovnaký trest ako v pôvodnom konaní, podstatné je však to že, tomuto odsúdenému bola daná možnosť, aby súd pri určovaní výšky jeho trestu vychádzal z inej, pre neho priaznivejšej tr. sadzby, keďže už na neústavnú vetu uvedenú v § 41 ods. 2, tr. zák. za bodčiarkou nesmel prihliadať.

Ďalej uvádzam, že podľa článku 1 ods. 1, Ústavy SR k znakom právneho štátu a medzi jeho základné hodnoty patrí neoddeliteľne princíp právnej istoty (napr. PL. ÚS 36/95) ktorého neopomenuteľným komponentom je predvídateľnosť práva. Súčasťou tohto princípu je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. m. m. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95, II. ÚS 80/99) a teda to, že obdobné situácie musia byť rovnakým spôsobom právne posudzované. Postup, ktorý rovnaké alebo analogické situácie rieši odchylným spôsobom, pričom ho nemožno objektívne a rozumne odôvodniť možno považovať za diskriminačný (m. m. PL. ÚS 21/00, PL. ÚS 6/04).

Svojou sťažnosťou chcem dosiahnuť, aby Ús. súde SR vyslovil porušenie môjho práva na zákaz diskriminácie a nariadil Okr. súdu v Trnave, aby mi obnovu konania povolili, aby tak prišlo ako u iných odsúd. k prehodnoteniu výšky môjho trestu a prípadne, aby mi priznal spravodlivé finančné zadosťučinenie.»

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 224/2014-5 z 21. mája 2014 vyhovel žiadosti sťažovateľa a ustanovil mu v konaní pred ústavným súdom právnu zástupkyňu Mgr. Marcelu Grancovú, Advokátska kancelária, Kováčska 28, Košice, ktorá jeho sťažnosť doplnila podaním z 29. mája 2014 (doručeným ústavnému súdu 4. júna 2014).

Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne nad rámec odôvodnenia svojej sťažnosti poukázal na závery uznesenia ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája

2014, ktorým bolo prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu vo veci aplikácie nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. decembra 2012, a zároveň aj na druhý bod stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013.

Na základe uvedeného sťažovateľ požiadal ústavný súd, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru boli uznesením krajského súdu z 10. októbra 2013 porušené, zruší uvedené uznesenie a vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná sťažovateľovi náhradu trov konania.

Na základe výzvy ústavného súdu sa v predmetnej veci vyjadril predseda krajského súdu podaním sp. zn. Spr 373/14 z 15. júla 2014, v ktorom uviedol:

„... V kontexte vyššie naznačeného (stanoviska trestno-právneho kolégia NS SR pod sp. zn. Tpj/4/2013 z 26. novembra 2013 ako i zjednocujúceho uznesenia ústavného súdu pod sp. zn. PLz. ÚS 2/2014) z pohľadu tunajšieho krajského súdu považujem za potrebné uviesť, že k vydaniu samotného stanoviska, resp. zjednocujúceho uznesenia ústavného súdu došlo práve z dôvodu nejednotnej aplikácie pri posudzovaní návrhov na obnovu konania podávaných po prijatí nálezú ústavného súdu pod sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. decembra 2012.

Z prevažujúcej praxe súdov rozhodujúcich o návrhoch na obnovu konania v obvode Krajského súdu v Trnave, resp. iných krajských súdov, je zistiteľné, že pri posudzovaní samotných návrhov na obnovu konania sa skúmali okrem samotného nálezú ústavného súdu pod sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. decembra 2012, aj zákonné podmienky uvedené v § 394 ods. 1 Trestného poriadku, teda, či trest ukladaný páchatelovi mu nebol vymeraný v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a alebo v zrejmom nepomere s účelom trestu.

Vzhľadom na vyššie naznačené úvahy tunajší krajský súd zastáva stanovisko, že trest ukladaný v pôvodnom konaní odsúdenému M. H. (v trvaní 19 rokov so zaradením pre jeho výkon do ústavu s maximálnym stupňom stráženia) je trestom zákonným, keďže bol ukladaný za spáchanie obzvlášť závažného zločinu vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného

zákona (v základnej sadzbe od 15 do 20 rokov). Navyiac okolnosťou priťažujúcou bolo to, že sa tohto (obzvlášť závažného zločinu vraždy) obžalovaný dopustil v súbehu s inou trestnou činnosťou, ktorá okolnosť mala tiež vplyv na výšku uloženého trestu.

Takto uložený trest tunajší krajský súd pri posudzovaní sťažnosti podanej odsúdeným M. H. proti uzneseniu Okresného súdu Trnava pod sp. zn. 2Nt/95/2013 zo dňa 15. augusta 2013 nepovažoval za trest uložený v zrejmom nepomere k závažnosti činu, pomerom páchatel'a, resp. zrejmom rozpore s účelom trestu.

Zohľadňujúc súčasne zásadu stability a nemeniteľnosti právoplatných súdnych rozhodnutí, a to aj za situácie, keď z konkrétnych okolností prípadu je zrejmé, že prípadné obnovené konanie pre odsúdeného nemôže priniesť priaznivejší výsledok, navrhujem podanú ústavnú sťažnosť odsúdeným M. H. odmietnuť.“

Právna zástupkyňa sťažovateľa sa k podaniu krajského súdu sp. zn. Spr 373/14 z 15. júla 2014 vyjadrila podaním z 30. júla 2014, v ktorom poukázala na § 41b ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a následne v podstatnom uviedla:

«Predmetné ustanovenie upravuje v prípade okrem iného aj straty účinnosti niektorého ustanovenia právneho predpisu splnenie podmienky obnovy konania podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku. Naplnením účelu citovaného zákonného ustanovenia je v takom prípade nevyhnutne opätovné rozhodovanie o treste. Sťažovateľ podotýka, že trest je vždy v prvom rade určovaný zákonom, tzn. v zákone upravenou trestnou sadzbou a až následne aplikačnou úvahou súdu o primeranosti výšky ukladaného trestu. Aplikačná úvaha súdu sa však pohybuje len v rámci zákonnej trestnej sadzby. Možnosť zmeny rozsudku vo výroku o treste nie je možné odmietnuť už v štádiu konania o povolení obnovy konania, vzhľadom na to, že pri novom rozhodovaní sa má vychádzať z odlišnej trestnej sadzby.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na stabilizovanú judikatúru ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných

zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Nepochybne v prípade sťažovateľa tak okresný súd, ako aj krajský súd pri ukladaní trestu sťažovateľovi postupovali podľa protiústavného náveta časti asperačnej zásady týkajúcej sa ukladania úhrnného trestu.

Sťažovateľ si ďalej dovoľuje poukázať na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu v období nasledujúcom po prijatí zjednocujúceho stanoviska ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 2/2014, a to na nález sp. zn. I. ÚS 123/2014-63 zo dňa 21.05.2014, v ktorom ústavný súd vyslovil v totožnom prípade porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V bode 26 predmetného nálezu ústavný súd konštatoval:

„Ústavný súd v rozsahu uvedeného {pozri tiež bod 19) v súhrne konštatuje, že oba súdy v pôvodnom konaní uložili sťažovateľovi trest odňatia slobody s použitím protiústavného náveta časti asperačnej zásady týkajúcej sa ukladania úhrnného trestu podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona, pričom nemožno bez akýchkoľvek pochybností vylúčiť, že v prípade nepostupovania podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona textu za bodkočiarkou by všeobecné súdy uložili iný, pre sťažovateľa priaznivejší trest. Keďže krajský súd v napadnutom rozhodnutí už uvedené skutočnosti nezohľadnil, porušil sťažovateľove práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 6 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).“»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 224/2014-18 z 2. júla 2014 prijal na ďalšie konanie, bolo posúdenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu vo vzťahu k otázke splnenia podmienok obnovy konania v sťažovateľovej trestnej veci, a to vo vzťahu k záverom nálezu ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012, ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov Slovenskej republiky 21. decembra 2012 pod č. 428/2012 a ktorým ústavný súd rozhodol, že v § 41 ods. 2 Trestného zákona slová v texte za bodkočiarkou „súd uloží páchateľovi trest nad 1/2 takto

určenej trestnej sadzby odňatia slobody“ nie sú v súlade s ústavou, a to, ako sa s touto skutočnosťou vysporiadal krajský súd vo svojom napadnutom rozhodnutí.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmavať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 41b ods. 1 zákona o ústavnom súde ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu, ktorý neskôr stratil účinnosť v zmysle čl. 125 ústavy, rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku.

Podľa § 394 ods. 1 Trestného poriadku obnova konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozsudkom alebo právoplatným trestným rozkazom, sa povolí, ak vyjdú najavo skutočnosti alebo dôkazy súdu skôr neznáme, ktoré by mohli samy osebe alebo v spojení so skutočnosťami a dôkazmi už skôr známymi odôvodniť iné rozhodnutie o vine alebo vzhľadom na ktoré by pôvodne uložený trest bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu, alebo vzhľadom na ktoré upustenie od potrestania alebo upustenie od uloženia súhrnného trestu by bolo v zrejmom nepomere k závažnosti činu alebo k pomerom páchatel'a, alebo by bolo v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd svojím rozsudkom sp. zn. 7 T 128/2009 z 12. októbra 2010 uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody v trvaní 19 rokov s použitím protiústavného návätia časti asperačnej zásady v časti týkajúcej sa ukladania súhrnného trestu podľa zásad na uloženie úhrnného trestu v súlade s § 42 Trestného zákona. Okresný súd v predmetnom prípade výpočtom zvýšil hornú hranicu najprísnejšej trestnej sadzby odňatia slobody trestného činu spáchaného sťažovateľom (t. j. obzvlášť závažného zločinu vraždy 15 – 20 rokov) a uložil sťažovateľovi ako obžalovanému trest nad jednu polovicu takto určenej trestnej sadzby odňatia slobody a zároveň následne s ohľadom na prevahu pomeru poľahčujúcich okolností aplikoval aj ustanovenie § 38 ods. 3 Trestného zákona a znížil hornú hranicu trestnej sadzby odňatia slobody ustanovenej v osobitnej časti Trestného zákona o jednu tretinu, t. j. vrátil sa k pôvodnej výmere trestnej sadzby, avšak trest sťažovateľovi ukladal v hornej polovici takto určenej trestnej sadzby, t. j. vo výmere 17 rokov a 6 mesiacov až 20 rokov. Proti rozsudku okresného súdu z 12. októbra 2010 podal obhajca sťažovateľ'a odvolanie, avšak konanie

o ňom bolo na základe späťvzatia odvolania sťažovateľom uznesením krajského súdu sp. zn. 5 To 147/2010 z 25. januára 2011 podľa § 312 ods. 4 Trestného poriadku zastavené.

Okresný súd takto pri ukladaní trestu sťažovateľovi prima facie postupoval podľa protiústavného návetia časti asperačnej zásady týkajúcej sa ukladania úhrnného trestu, keď sťažovateľovi uložil trest odňatia slobody v hornej hranici trestnej sadzby.

Sťažovateľ podal návrh na povolenie obnovy konania, ktorý okresný súd uznesením sp. zn. 2 Nt 95/2013 z 15. augusta 2013 zamietol a krajský súd v sťažnostnom konaní uznesením sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 potvrdil, resp. sťažovateľom podanú sťažnosť podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Postup všeobecných súdov pri rozhodovaní o návrhu na obnovu konania bol založený na predpoklade, že sťažovateľovi pôvodne uložený trest odňatia slobody nie je v zrejmom nepomere k závažnosti činu a účelu trestu.

Krajský súd v uznesení sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 k výške trestu dôvodil, že *„Podľa názoru tunajšieho odvolacieho súdu, súd I. stupňa vo veci postupoval zákonne súladným spôsobom, pokiaľ žiadosti odsúdeného M. H. o povolenie obnovy konania vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 7 T/128/2009 nevyhovel.*

Zodpovedá skutočnosti konštatovanie, nachádzajúce sa v odôvodnení uznesenia okresného súdu, vo vzťahu k vydanému nálezu ústavného súdu pod sp. zn. PL.ÚS 106/2011 zo dňa 28. 11. 2012, ktorý (nález ústavného súdu) vyslovil čiastočnú protiústavnosť zákonného ustanovenia § 41 odsek 2 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. Podľa § 41b odsek 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR (ktoré ustanovenie cituje vo svojom návrhu, resp. žiadosti aj odsúdený), ak súd v trestnom konaní vydal na základe právneho predpisu rozsudok, ktorý neskôr stratil účinnosť podľa čl. 125 ústavy a ten nadobudol právoplatnosť, ale nebol vykonaný, strata účinnosti takého právneho predpisu, jeho časti alebo niektorého ustanovenia, je dôvodom obnovy konania podľa ustanovení Trestného poriadku. ...

Vydanie nálezu ústavného súdu tak, ako konštatuje aj samotný odsúdený v dôvodoch sťažnosti, resp. okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia, je potrebné považovať za novú

skutočnosť pôvodne konajúcemu súdu skôr neznámu zakladajúcu možnosť podania návrhu na obnovu konania. Súčasne však z vyššie citovaných ustanovení pre príslušný súd nevyplýva povinnosť povoliť obnovu konania v prospech odsúdeného. Takýto záver nepochybne je zrejmý z ustanovenia § 41b odsek 1 zákona č. 38/1993 Z. z. (o organizácii Ústavného súdu SR), ktorý odkazuje na všeobecné zákonné podmienky umožňujúce povoliť obnovu konania uvedené v ustanovení § 394 odsek 1 Trestného poriadku.

Tak, ako správne konštatuje okresný súd v napadnutom uznesení povoliť obnovu konania, čo do výroku o treste by bolo možné len pri zistení, že pôvodne uložený trest by bol v zrejmom nepomere k závažnosti činu, alebo k pomerom páchatel'a, resp. uložený druh trestu by bol v zrejmom rozpore s účelom trestu.

Tak, ako poukázal okresný súd v napadnutom uznesení, obžalovaný M. H. bol odsúdený pre spáchanie obzvlášť závažnej úmyselnej trestnej činnosti (vraždy), ktorej sa dopustil konaním vykazujúcim vysoký stupeň bezohľadnosti, ako i brutality. V neposlednom rade bolo potrebné zohľadňovať aj skutočnosť pri ukladaní trestu, že sa dopustil tejto obzvlášť závažnej úmyselnej trestnej činnosti v súbehu s inou trestnou činnosťou, čo v neposlednom rade takisto ovplyvňuje výšku trestu uloženého páchatel'ovi.

Trest odňatia slobody v trvaní 19 rokov je podľa názoru tunajšieho odvolacieho súdu tak, ako odôvodnil aj súd I. stupňa v napadnutom uznesení trestom zákonným, reflektujúcim príslušné zákonné kritériá regulujúce druh a výmeru trestu ukladaného za spáchanie obzvlášť závažnej úmyselnej trestnej činnosti narušujúcej záujem spoločnosti požívajúci maximálnu ochranu prostredníctvom ustanovení trestného práva hmotného.

Odvolací súd zistil teda, že súd I. stupňa nepochybil, pokiaľ žiadosti odsúdeného nevyhovel v rámci návrhu na povolenie obnovy konania. Súčasne tento (odvolací súd) nezistil dôvody na zmenu, resp. zrušenie napadnutého uznesenia, a preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.“.

Vzhľadom na obsahovú spojitosť uznesenia krajského súdu sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 s uznesením okresného súdu sp. zn. 2 Nt 95/2013 z 15. augusta 2013 považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na vybranú časť tohto rozhodnutia, z ktorej vyplýva:

„... V danom prípade sa odsúdenému ukladal súhrnný trest odňatia slobody za obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona, keď odsúdený dňa 17. 02. 2009 v Horných Salibách v rodinnom dome pod vplyvom omamných a psychotropných látok po predchádzajúcom slovnom konflikte s matkou jeho družky túto udrel viackrát kladivom do hlavy tak silno, že jej spôsobil trieštivú zlomeninu lebečnej klenby a spodiny s pomliaždením mozgu, pričom v dôsledku týchto zranení poškodená krátko na to zomrela. Odsúdený následne telo nebohej hodil do studne na dvore a studňu zakryl kovovým poklopom, kde telo poškodenej bolo nájdené inou osobou dňa 02. 08. 2009, teda takmer po 6 mesiacoch.

Odsúdenému bol ukladaný súhrnný trest odňatia slobody pri súčasnom zrušení výroku o treste z rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 2 T/82/2010 zo dňa 28. 04. 2010. Z horeuvedeného vyplýva, že odsúdený sa dopustil mimoriadne závažnej trestnej činnosti, ktorú spáchal obzvlášť brutálnym spôsobom, keď po opakovaných úderoch kladivom poškodená krátko zomrela, pričom odsúdený nebohú poškodenú hodil do studne, kde bola skoro 6 mesiacov. Uloženie trestu odňatia slobody v trvaní 19 rokov aj pri sprísnení trestnej sadzby je preto primeraný povahe, závažnosti brutálnosti tohto činu a preto podľa názoru súdu možno uložený trest v pôvodnom konaní považovať pre odsúdeného za primeraný a neprichádza do úvahy jeho zníženie pri prihliadnutí na už prijaté stanovisko Ústavného súdu SR.

Uvedený názor súdu je v súlade s aplikáciou nálezu ústavného súdu vo vzťahu k už spomínanému rozhodnutiu pléna. Povolenie obnovy konania nemusí byť totiž automatické a to len z toho dôvodu, že plénum ÚS vyhlásilo a vydalo svoj nález, pretože trest odňatia slobody vo výmere 19 rokov možno považovať u odsúdeného za trest primeraný.

Na základe týchto skutočností súd návrh odsúdeného M. H. o povolenie obnovy konania zamietol.“

Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (napr. IV. ÚS 186/07, PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06), z ktorej okrem iného vyplýva, že „v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv

fyzických osôb alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd“ (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 186/07). Ústavný súd pri posudzovaní konkrétnych prípadov nesmie opomíňať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07).

Pojem svojvôle možno aplikovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom než v zákonom ustanovenom a právnom myslení či konsenzuálne akceptovanom význame alebo bez bližších nerozpoznateľných kritérií. Označené porušenie niektorej z noriem jednoduchého práva v dôsledku svojvôle alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, mohlo byť spôsobilé zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa.

Ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy v posudzovanom prípade konštatovali nesplnenie podmienok obnovy konania, tak ako to predpokladá § 394 Trestného poriadku, a to z dôvodu, že síce pripustili, že nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. novembra 2012 je skutočnosťou skôr neznámou, avšak sťažovateľovi pôvodne uložený trest odňatia slobody nebol v zrejmom nepomere k závažnosti trestného činu, za ktorý bol odsúdený, a taktiež nebol v zrejmom nepomere k účelu trestu. Inými slovami, všeobecné súdy v posudzovanom prípade vychádzajúc z okolností sťažovateľovej trestnej veci prejedukovali ďalší svoj postup v prípade povolenia obnovy konania v tom smere, že nové rozhodnutie, ktoré by mohlo byť vydané, by pre sťažovateľa ako odsúdeného nebolo priaznivejšie vo výške uloženého trestu, resp. že by sťažovateľovi uložili trest odňatia slobody v obdobnej výmere.

Ak by okresný súd pri svojom pôvodnom rozhodovaní o treste vychádzal iba z prvej časti vety § 41 ods. 2 Trestného zákona, ukladal by sťažovateľovi trest síce v rámci trestnej sadzby v rozmedzí 15 až 20 rokov, a nie v rozmedzí od 17 rokov a 6 mesiacov do 20 rokov. Ústavný súd v rozsahu uvedeného v súhrne konštatuje, že okresný súd v pôvodnom konaní

uložil sťažovateľovi trest odňatia slobody s použitím protiústavného návätia časti asperačnej zásady týkajúcej sa ukladania úhrnného trestu podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona, pričom nemožno bez akýchkoľvek pochybností vylúčiť, že v prípade nepostupovania podľa § 41 ods. 2 Trestného zákona textu za bodkočiarkou by okresný súd uložil iný, pre sťažovateľa priaznivejší trest. Keďže krajský súd v napadnutom rozhodnutí už uvedené skutočnosti nezohľadnil, porušil práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Uvedené závery ústavný súd potvrdil tiež vo svojom zjednocujúcom stanovisku sp. zn. PLz. ÚS 2/2014 zo 7. mája 2014, v ktorom uviedol: „Bod II stanoviska trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 44/2013 z 26. novembra 2013, ktoré súvisí s aplikáciou nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 106/2011 z 28. decembra 2012 (nález o asperačnej zásade), zabezpečuje dotknutým fyzickým osobám plnohodnotnú ochranu ich základných práv a slobôd, a preto je v plnom rozsahu aplikovateľné nielen v konaniach pred všeobecnými súdmi, ale aj v konaniach pred Ústavným súdom Slovenskej republiky.“

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak to je možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na základe konštatovania porušenia ústavnosti v danej veci v dôsledku vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa uznesenie krajského súdu sp. zn. 6 Tos 169/2013 z 10. októbra 2013 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na nové konanie.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním ustanovenou právnou zástupkyňou.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby podľa návrhu právnej zástupkyne sťažovateľa a v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 402 € (za tri úkony právnej služby 3 x 134 €) a 24,12 € (režijný paušál 3 x 8,04 €). Odmena advokátke za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom tak predstavuje celkovú sumu 426,12 €.

Priznanú úhradu trov konania zaplatí Kancelária Ústavného súdu Slovenskej republiky na účet právnej zástupkyne sťažovateľa. Okresný súd je potom povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia sťažovateľa na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. augusta 2014